

Asia: VM/1690/03.01.01/2019

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetukseksi julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Tiedonhallintalaissa (906/2019) säädetään julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta. Se on uusi monialaiseen yhteistyöhön perustuva valtiovarainministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen viranomaislainen. Tiedonhallintalain 10 §:n 2 momentin mukaan tiedonhallintalautakunnan tarkemmasta kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä, päätöksentekomenettelystä ja jäsenten pätevyysvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tiedonhallintalain 10 §:n 3 momentin mukaan tiedonhallintalautakunnan sihteerien tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tiedonhallintalaissa korostetaan tiedon elinkaaren hallintaa. Lain 13 §:n mukaan, tiedonhallintayksikön on seurattava toimintaympäristönsä tietoturvallisuuden tilaa ja varmistettava tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus koko niiden elinkaaren ajan. On mainittava, että arkistolakia ei uudistettu tiedonhallintalain säätämisen yhteydessä. Tiedonhallintalain 3 §:ssä todetaankin näin ollen se, että asiankäsittelyssä ja palvelujen tuottamisessa noudatettavista menettelyistä, salassapidosta ja tiedonsaantioikeudesta viranomaisten asiakirjoihin sekä asiakirjojen arkistoinnista säädetään erikseen. Tämä tarkoittaa käytännössä arkistointia koskevan sääntelyn eriyttämistä tiedonhallinnan sääntelystä.

Tiedonhallintalain 10 §:n mukaan Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tuottaa tiedonhallintalautakunnalle asiantuntijapalveluja tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelyjen kehittämiseksi. Myös asetusluonnoksessa on maininta tästä toisesta viranomaisesta ja sen tehtävistä, mutta asetuksessakaan ei oteta luonnollisesti kantaa Kansallisarkiston ja tiedonhallintalautakunnan väliseen tehtäväjakoon. On toivottavaa, että Kansallisarkiston ja sen antamien määräysten roolia selkiytettäisiin jatkossa, jotta tiedonhallintayksiköille annettava ohjaus ja neuvonta olisi selkeää ja yhdenmukaista.

Tiedonhallintalain (906/2019) 10 §:ssä säädetään, että julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on edistää ja arvioida lain säännösten toteuttamista ja noudattamista. Asetuksen valmistelun ja sen perustelumateriaalin osalta tulisi kiinnittää jatkovalmistelussa erityistä huomiota lautakunnan ohjaustointaan ja vaikutusmahdollisuuksiin.

Yksityiskohtaiset huomiot

2 § - lautakunnan kokoonpano ja pätevyysvaatimukset

Asetusluonnoksen 2 §:ssä esitetään säädettäväksi, että lautakunnan jäsenillä ja varajäsenillä on oltava tieteellisessä toiminnassa tai käytännössä osoitettu perehtyneisyys vähintään yhteen tiedonhallintalain 10 §:n 2 momentissa mainittuun asiantuntemusta edellyttävään alueeseen. Perustelumuistiossa tätä on tarkennettu siten, että tilastointi pois lukien jokaiselta tiedonhallinnan eri osa-alueelta olisi lautakunnassa kaksi edustajaa.

Lautakunnan kokoonpanoa muodostettaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että sen jäsenistössä on kattavasti edustettuina niin eri asiantuntijuuden osa-alueet kuin valtion eri virastot ja laitokset. Ilmatieteen laitoksen näkemyksen mukaan myös valtion tutkimustoimintaa harjoittavat laitokset tulee ottaa huomioon lautakunnan jäseniä nimitettäessä, sillä näiden laitosten tiedonhallinta eroaa merkittävästi muista julkishallinnon toimijoista.

4 § - sihteerien tehtävät

Sihteeristön pätevyysvaatimuksia pitäisi vielä valmistella edelleen ottaen huomioon esimerkiksi se, että sihteerit toimivat lautakunnan asettamien väliaikaisten jaostojen puheenjohtajina. Sihteeristöltä olisi siten tarvittaessa mahdollista edellyttää vastaavan tyyppistä perehtyneisyyttä kuin lautakunnan jäseniltä.

Rautava Veli-Pekka
Ilmatieteen laitos